

Central European
Digital Media
Observatory

Inštitucionálna dôvera: Vláša a parlament

Coffee Beans

Spoločenská dôvera je kľúčový ukazovateľ "zdravotného stavu" spoločnosti. Vo všeobecnosti platí, že čím je dôvera vyššia, tým lepšie pre krajinu - vyššia dôvera znamená nižšiu cenu kooperácie, lepšie zvládanie kríz, vyššiu ochotu brániť krajinu či vyššiu výťažnosť daní.

Dôvera funguje na dvoch základných osiach - vertikálnej, a horizontálnej. Horizontálna dôvera je o medziľudských vzťahoch - teda o dôvere k členom rodiny, susedom, kolegom či cudzincom. Vertikálna dôvera je o dôvere k autoritám, teda vzťah jednotlivca k spoločenským inštitúciám a elitám. V našom kultúrnom priestore sú to hlavne štát a jeho zástupcovia, ale veľký vplyv majú aj inštitúcie a elity z prostredia akadémie, biznisu, cirkví (hlavne na Slovensku), médií a v niektorých prípadoch aj športu, showbiznisu či občianskej spoločnosti.

V najbližších troch mikroblogoch sa pozrieme na inštitucionálnu dôveru, a hneď v prvom na dôveru vo vládne inštitúcie v Českej republike a na Slovensku.

World Values Survey (7. vlna, 2022), ktorý majú českí a slovenskí vedci po 24 rokoch opätovne k dispozícii, sa pýtal, nakoľko ľudia veria rôznym inštitúciám.

	Součet % respondentů, kteří odpověděli <i>velmi důvěrujem/velmi důvěřuji</i> a <i>celkom dôverujem/celkem důvěřuji</i>					
	1990 (WVS)		1998 (WVS)		2022 (WVS)	
	SR	ČR	SR	ČR	SR	ČR
Vláda	34,8	47,8	41,5	29,8	21,3	33,3
Politické strany	34,9	48,1	21,1	14,3	16,0	20,7
Parlament	35,4	47,9	29,0	19,8	19,4	35,1

Z výsledkov je zrejmých niekoľko pozorovaní:

Po páde minulého režimu panoval v československej spoločnosti silný optimizmus z demokracie, ktorý sa po istom vytriezvení z každodennej reality jej fungovania nezopakoval.

Slováci svojim vládnym inštitúciám veria výrazne menej ako Česi.

Obe krajiny spája, že za najmenej dôveryhodné inštitúcie v celej krajine (nie len keď príde na vládne inštitúcie) považujú politické strany.

Najväčší rozdiel medzi krajinami je v trende zachytenom v r. 1998. Na Slovensku zber prebiehal v dobe nástupu prvej reformnej vlády Mikuláša Dzurindu a volebnej porážke Vladimíra Mečiara, kedy si veľká časť spoločnosti sľubovala pozitívnu zmenu spoločenských poriadkov. Česká republika bola naopak v rovnakom období vnímala svoje inštitúcie veľmi negatívne - zber prebiehal v období úradníckej vlády Josefa Tošovského, ktorá nastúpila po druhej vláde Václava Klauza tesne po afére s financovaním ODS, kedy strany KDU-ČSL a ODA odišli z koalície.

Zároveň je zaujímavé, že Slovensko zaznamenalo najnižšiu dôveru vládne v dejinách krajiny v r. 2023 (14%), ale zostupný trend je vidieť už z dát WVS (21%). Politická kultúra v Česku je zjavne stabilnejšia, dôvera vládne málokedy klesne pod 30%, a aj tesne po pandémie, ktorá nesmierne prispela k rozdeleniu spoločnosti, bola o polovicu vyššia ako na Slovensku.

Na posledných dvoch príkladoch je vidieť, aké dôležité je poznať kontext, kedy sa zber odohrával - a prečo je tak potrebná spolupráca spoločenských a dátových vedcov a kombinácii kvalitatívnych a kvantitatívnych metód v jednom tíme, ktorú prináša CEDMO.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY